

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра внутрішніх та професійних хвороб
Навчальний рік 2024–2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Медсестринство в професійній патології»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компотнент вбірковий

Форма здобуття освіти очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань

22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність

223 «Медсестринство»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) Сестринська
справа

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Курс 3

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні
кафедри
внутрішніх та професійних хвороб
(назва)

Схвалено методичною
комісією ХНМУ з проблем
професійної підготовки
терапевтичного профілю
(назва)

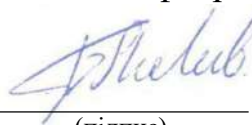
Протокол від
“28” серпня 2023 року № 1

Протокол від
“31” серпня 2023 року № 1

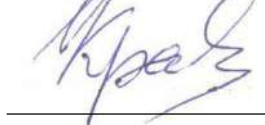
В.о. зав. кафедри, професор

Голова

П.Г.Кравчун

Б.О.Шелест

(підпис)

(прізвищета ініціали)

(підпис)

(прізвищета ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

Шелест Борис Олексійович, в/о зав. каф., професор, д. мед. н.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Садовенко Ольга Леонідівна, доцент, к. мед. н.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Меленевич Анастасія Ярославівна, асистент, к. мед. н.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

Прохоренко Василь Леонтійович, асистент, к. мед. н.

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Шелест Б. О., в. о. зав. кафедри, професор кафедри внутрішніх та професійних хвороб, доктор медичних наук, професор

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної системи

Контактний телефон +38-057-705-13-17

Корпоративна пошта викладача bo.shelest@knu.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Садовенко О.Л., доцент кафедри внутрішніх та професійних хвороб, кандидат медичних наук, доцент

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Вібраційна хвороба, кардіо-васкулярна патологія,

професійне ХОЗЛ

Контактний телефон +38-057-705-13-17

Корпоративна пошта викладача ol.sadovenko@knu.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Меленевич А.Я., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб, кандидат медичних наук

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Професійне ХОЗЛ, вібраційна хвороба,

Контактний телефон +38-057-705-13-17

Корпоративна пошта викладача ay.melenevych@kntmu.edu.ua
Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації:
розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань
ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Прохоренко В. Л., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб,
кандидат медичних наук

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті
університету, кафедри, в системі Moodle та інше
Професійне ХОЗЛ, вібраційна хвороба, історія медицини

Корпоративна пошта викладача

vl.prochorenko@kntmu.edu.ua

Контактний телефон

+38-057-705-13-17

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Медсестринство в професійній патології» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «223 Медсестринство».

Опис освітнього компоненту (анотація). Програма освітнього компоненту “Медсестринство в професійній патології” присвячена поглибленому вивченню умов впливу несприятливих факторів виробництва, шляхом поєднання професійних знань, умінь та навичок діагностики та моніторингу стану здоров'я працівника в певних галузях промислового виробництва та сільського господарства, клінічного перебігу професійних захворювань та інтоксикацій, класифікації, питань експертизи працездатності, реабілітації, надання невідкладної допомоги та сестринського догляду за пацієнтами, з метою забезпечення теоретичної та практичної підготовки здобувачів – сформуванню цілісного уявлення про холістичну модель профпатології.

Предметом освітнього компоненту «Медсестринство в професійній патології» є вивчення методики, теорії та практики діагностики, диференціальної діагностики, лікування та профілактики захворювань внутрішніх органів, які виникають під впливом шкідливих чинників виробничого середовища або трудового процесу

Міждисциплінарні зв'язки. Медсестринство в професійній патології як освітній компонент:

а) ґрунтується на вивченні медичної та біоорганічної хімії, медичної та біологічної фізики, патофізіології, патоморфології, фармакології, гігієни та екології, соціальної медицини, основ медсестринства, медсестринства у внутрішній медицині, медсестринства в хірургії та онкології, медсестринства в психіатрії та наркології та інтегрується з цими дисциплінами;

б) закладає основи вивчення здобувачами освіти внутрішньої медицини та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з професійних хвороб в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності;

в) закладає основи здорового способу життя та профілактики порушення функцій у процесі трудової діяльності.

1. Мета та завдання освітнього компоненту

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є: надати здобувачам вищої освіти фундаментальну і логічно-послідовну систему знань практичної спрямованості, необхідних для діагностики найбільш розповсюджених

професійних захворювань, організації заходів, спрямованих на їх попередження, шляхом моніторингу та аналізу, дослідництва та критичного клінічного мислення у процесі застосування знань теоретичної, практичної та доказової медицини у професійних хворобах, з метою ефективного надання медичної допомоги робітникам промислових підприємств чи при здійсненні санітарного нагляду, попередження можливого шкідливого впливу професійних факторів на організм.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є: надання базових знань із професійних хвороб; сприяння розвитку творчого мислення та здатності до критичної обробки інформації; розвиток навчально-пізнавальних здібностей; визначення загальних засад профпатології.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти компоненту компетентностей:

- *інтегральна:* Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері медсестринства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні (ЗК) :

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення

Спеціальні (фахові компетентності (ФК))

ФК 01. Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці.

ФК 06. Здатність ефективно застосовувати сукупність професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів з професійною патологією, підготовці їх до діагностичних досліджень та заборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

ФК 12. Здатність орієнтуватися у визначенні групової належності лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки при професійній патології.

ФК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження у хворого нп професійну патологію.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами

наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Проводити медсестринське суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані. В умовах закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) та вдома, шляхом спілкування з пацієнтами вміти збирати скарги, анамнез захворювання, анамнез життя, алергологічний анамнез, епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані та проводити об'єктивне обстеження хворого з підозрою на професійне захворювання та з встановленим діагнозом професійного захворювання.

ПРН 2. Проводити медсестринську діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. В умовах ЗОЗ, удома, передбачуваних обставин, вміти виявляти дійсні проблеми пацієнта, оцінювати їхню першочерговість та встановлювати медсестринський діагноз професійного захворювання.

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання. В умовах ЗОЗ, удома та за передбачуваних обставин, вміти складати план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів з підозрою на професійне захворювання та з встановленим діагнозом професійного захворювання.

ПРН 4. Здійснювати контроль за роботою молодшого медичного персоналу та станом інвентарю. В умовах ЗОЗ відповідно до посадових обов'язків, з метою дотримання санітарнопротиепідемічного режиму, вміти:

- проводити навчання молодшого медперсоналу з питань виконання функціональних обов'язків та охорони праці; контролювати дотримання правил техніки безпеки молодшим медичним персоналом;
- контролювати роботу молодшого медичного персоналу; контролювати виконання правил внутрішнього розпорядку персоналом та пацієнтами; контролювати дотримання заходів санітарно-гігієнічного режиму в палатах та медичних кабінетах.

ПРН 5. Здійснювати медсестринське адміністрування. В умовах ЗОЗ, з метою здійснення організаційних та управлінських компетентностей, вміти:

- приймати управлінські рішення, забезпечувати їх виконання на основі застосування моделей медсестринського керівництва;
- забезпечувати виконання наказів та постанов з питань охорони здоров'я працюючих та хворих на професійне захворювання;
- освоїти функціональні обов'язки керівника медсестринських служб;
- знати порядок проведення ліцензування та акредитації лікувальнопрофілактичних закладів, лабораторій профпатологічного профілю.

ПРН 6. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі. Використовуючи принципи медсестринської етики та деонтології, правила міжособового спілкування з метою створення сприятливого психологічного мікроклімату, вміти:

- спілкуватися з пацієнтом з підозрою на професійне захворювання та з встановленим діагнозом професійного захворювання та членами його сім'ї або наближеного оточення, медичним персоналом;

- вирішувати етичні та деонтологічні проблеми в процесі роботи з пацієнтом з підозрою на професійне захворювання та з встановленим діагнозом професійного захворювання та членами його родини; розглядати та аналізувати в колективі професійні помилки; проводити навчання для молодшого та технічного персоналу.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за хворим на професійне захворювання, реабілітації та диспансерного нагляду, знати особливості працездатності та праці при професійних хворобах. В умовах ЗОЗ, удома та в громаді, користуючись чинними наказами МОЗ України, з метою формування, збереження та поліпшення стану здоров'я дорослого та дитячого населення, вміти:

- вести облік диспансерних груп населення;
- робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації;
- проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп;
- вести облік груп здоров'я;
- розраховувати та оцінювати окремі показники та показники комплексної дії мікроклімату на організм людини;
- визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання для кожного етапу;
- складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від і профілю, перебігу, періоду захворювання чи травми;
- проводити перепис дитячого населення.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарно протиепідемічного режиму.

ПРН 12. Належно виконувати медичні маніпуляції з метою проведення заходів щодо стабілізації функціонального стану організму.

ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження.

ПРН 16. Здатність до точності при здійсненні взаємозалежних медсестринських функцій.

ПРН 20. Належно вести відповідну медичну документацію

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):**

комунікативність (реалізується через: метод роботи групах та мозковий штурм під час аналізу клінічних кейсів, метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі),

робота в команді (реалізується через: метод роботи групах та мозковий штурм під час аналізу клінічних кейсів),

конфлікт-менеджмент (реалізується через: ділові ігри),

тайм-менеджмент (реалізується через: метод самоорганізації під час аудиторної роботи в групах та самостійної роботи),

лідерські навички (реалізується через: метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту
		очна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я»	вибіркова
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Курс:
		3-й
		Семестр
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних –36 самостійної роботи здобувача освіти компоненту –54	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>перший</u> (бакалаврський) рівень	Лекції
		6 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Лабораторні
		0 год.
		Самостійна робота
		54 год.
Індивідуальні завдання: год.		
Вид контролю: залік		

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Тема 1. Загальні питання професійної патології	1	Тематична
	Тема 2. Профпатологія пилової етіології	1	Тематична
2	Тема 3. Професійні інтоксикації речовинами з переважною дією на систему крові	2	Тематична

3	Тема 4. Вібраційна хвороба та нейросенсорна приглухуватість. Висотна та кесонна хвороби	2	Тематична
Разом		6	

2.2.2 Семінарські заняття

2.2.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Тема 1. Загальні питання професійної патології	3	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Тема 2. Пневмоконіози	3	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
2.	Тема 3. Хронічний бронхіт та хронічне обструктивне	2	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація,	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне);

	захворювання легень пилової етіології		демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Тема 4. Професійні хвороби органів дихання токсико-хімічної етіології	3	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
3.	Тема 5. Професійні інтоксикації речовинами з переважною дією на систему крові	2	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Тема 6. Професійні нейротоксикози	3	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки,	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль;

			відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
4.	Тема 7. Професійні інтоксикації пестицидами	2	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Тема 8. Професійні токсичний гепатит та токсична нефропатія	2	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
5.	Тема 9. Вібраційна хвороба та нейросенсорна приглухуватість. Висотна та декомпресійна хвороби	3	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати;

			процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
6.	Тема 10. Професійні хвороби, зумовлені впливом електромагнітного випромінювання та ультразвуку, мікроклімату.	2	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Тема 11. Професійні захворювання, пов'язані з перенапруженням окремих органів і систем	3	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм».	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Залік	2	Розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод, метод проєктів, дебати,	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на

			метод «Мозковий штурм».	задану тему; стендова доповідь та інші.
	Всього годин	30		

2.2.3 Лабораторні заняття

-

2.2.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
Основи внутрішньої медицини (хвороби органів дихання, хвороби органів кровообігу, ревматичні хвороби, хвороби органів травлення)				
1.	Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.	7	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
2.	Опрацювання лекційного матеріалу.	6	Вивчення та аналіз лекційного матеріалу, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
3.	Підготовка до практичних занять.	15	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм»,	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль;

			вебінар, віртуальна консультація.	доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
4.	Консультації з викладачем протягом семестру.	6	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
5.	Самостійне опрацювання окремих питань освітнього компоненту.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
6.	Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
7.	Підготовка до підсумкового контролю.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм»,	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль;

			вебінар, віртуальна консультація.	доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
8.	Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань збігаються з такими до практичних занять.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфолію; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Разом	54		

Методи навчання

Видами навчальної діяльності здобувачів освіти компоненту згідно з навчальним планом є: а) практичні заняття, б) самостійна робота здобувача освіти компоненту.

Тематичні плани практичних занять та самостійної роботи забезпечують реалізацію у навчальному процесі всіх тем. Теми курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів професійних хвороб. У курсі максимально використовуються різноманітні дидактичні засоби – мультимедійні презентації, навчальні фільми, аудіозаписи, демонстрація тематичних хворих.

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічним розбором і передбачають:

- обстеження пацієнта з тим чи іншим професійним захворюванням; - формулювання попереднього діагнозу;
- призначення необхідних додаткових інструментальних та лабораторних методів обстеження;
- проведення диференціальної діагностики;
- обґрунтування кінцевого професійного діагнозу; - призначення необхідного лікування;
- розв'язання питань експертизи працездатності;
- визначення заходів первинної та вторинної профілактики.

Практичні заняття проходять у профільній клініці та складаються з чотирьох структурних частин: 1) засвоєння теоретичної частини теми, 2) курації тематичного хворого, 3) роботи здобувача освіти компоненту щодо відпрацювання практичних навичок за допомогою фантомів та роботи з пацієнтом під контролем викладача, 4) розв'язання ситуаційних завдань та

тест-контролю засвоєння матеріалу.

Самостійна робота здобувача освіти компоненту займає у вивченні дисципліни вагоме місце. Окрім традиційної позааудиторної підготовки здобувачів освіти компоненту із опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять, вона включає їх роботу у відділеннях стаціонару, клінічних лабораторіях та відділеннях функціональної діагностики в позааудиторний час, ефективність якої повинна забезпечуватись викладачами. До самостійної роботи відноситься курація пацієнтів. За період вивчення освітнього компоненту передбачено написання епікризу. Індивідуальна робота може здійснюватися у форматі: доповіді реферату на практичному занятті; доповіді на клінічних конференціях баз кафедри; доповіді історії хвороби на практичному занятті; написання тез, статей тощо.

Методи контролю

Методи контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми курсу за вибором та «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти компоненту в умовах впровадження Європейської Кредитно-Трансферної Системи організації навчального процесу», затвердженої МОЗ України 15.04.2014 р.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності здобувачів освіти компоненту необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті. Рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки здобувачів освіти компоненту: комп'ютерне і бланкове тестування, розв'язування ситуаційних задач, вміння постановки діагнозу, оцінка результатів методів дослідження, контроль практичних навичок, відповіді на стандартизовані теоретичні питання.

Рекомендовано проводити практичні заняття з включенням:

- 1) контролю початкового рівня знань за допомогою тестів, складених у форматі запитання з 5 варіантами відповіді, з яких 1 – правильна;
- 2) опитування здобувачів освіти компоненту за темою заняття;

3) ведення 1-2 хворих з захворюваннями та станами, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів;

4) розгляду результатів додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних), які застосовуються при діагностиці і проведенні диференційного діагнозу, розгляд яких передбачений темою практичного заняття;

5) контролю кінцевого рівня знань за тестовими завданнями, складеними у форматі Крок-2.

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному

занятті відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів –на практичних підсумкових заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби оцінки рівня підготовки здобувачів освіти компоненту: комп'ютерні тести, розв'язання ситуаційних задач, проведення лабораторних досліджень і трактування та оцінка їх результатів, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок.

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здійснюється викладачем академічної групи, після засвоєння здобувачами освіти компоненту кожної теми освітнього компоненту та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (традиційної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за поточну діяльність викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Підсумкове заняття (ПЗ) –проводиться після логічно завершеної частини освітнього компоненту, що складається з сукупності навчальних елементів програми, яка поєднує усі види підготовки (теоретичної, практичної і т. ін.), елементи освітньо-професійної програми (освітнього компоненту, усіх видів практик, атестації), що реалізуються відповідними формами навчального процесу.

Підсумкове заняття (ПЗ) приймається викладачем академічної групи. Форми проведення ПЗ мають бути стандартизованими і включати контроль усіх видів підготовки (теоретичної, практичної, самостійної і т.ін.), вирішення тестових завдань «Крок-2», передбачених робочою програмою освітнього компоненту. Рекомендовано до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів освіти компоненту: тестовий контроль, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу санітарно-гігієнічних, клінічних та допоміжних методів обстеження.

При оцінюванні засвоєння тем практичного заняття здобувачу освіти компоненту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою На початку заняття здобувачі освіти компоненту вирішують тестові завдання «Крок-2» у кількості 30 завдань, потім у ліжка хворого викладач групи приймає практичні навички, які оцінюються «виконав», «не виконав», потім здобувачі освіти компоненту пишуть письмову роботу, в кожному білеті містяться 5 теоретичних питань, в які входять питання винесені для самостійної роботи, після цього проводиться усна співбесіда зі здобувачем освіти компоненту, після чого виставляється традиційна оцінка за ПЗ.

Індивідуальні завдання здобувача освіти компоненту (ІЗС) оцінюються в балах ECTS (не більше 10), які додаються до суми балів, набраних за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу.

Рекомендації щодо проведення підсумкового заняття:

1. Вирішення пакету тестових завдань за змістом навчального матеріалу, який включає наступне:

- базові тестові завдання з освітнього компоненту, які охоплюють зміст навчального матеріалу підсумкового заняття відповідно до РНПД у кількості **30 тестів**, що відповідають ЛП «Крок-2» - відкрита база тестових завдань ЛП «Крок-2». Критерій оцінювання – **90,5%** вірно вирішених завдань; «склав» або «не склав»);

2. Оцінювання освоєння практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»).

3. Під час оцінювання знань здобувача освіти компоненту з теоретичних питань, а також питання для самостійної роботи, що входять до даного підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу освіти компоненту виставляється традиційна оцінка, яка конвертується у багатобальну шкалу разом з оцінками за ПНД (таблиця 1).

4. Завдання з практичної та професійної підготовки, що відображають уміння та навички під час курації тематичних хворих, оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень та вибору лікувальної тактики, які визначені в переліках навчальних програм дисциплін(РНПД) та ОКХ спеціальностей.

5. Завдання з діагностики та надання допомоги при невідкладних станах (у межах РНПД та ОКХ спеціальності).

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ».

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність (ПНД) у багатобальну шкалу проводиться відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для освітніх компонентів, що завершуються ДЗ або іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4,62-4,65	111
		4,58-4,61	110
5	120	4,54-4,57	109
4,95-4,99	119	4,50-4,53	108
4,91-4,94	118	4,45-4,49	107
4,87-4,90	117	4,41-4,44	106
4,83-4,86	116	4,37-4,40	105
4,79-4,82	115	4,33-4,36	104
4,75-4,78	114	4,29-4,32	103
4,70-4,74	113	4,25-4,28	102
4,66-4,69	112		

4,2–4,24	101
4,16–4,19	100
4,12–4,15	99
4,08–4,11	98
4,04–4,07	97
3,99–4,03	96
3,95–3,98	95
3,91–3,94	94
3,87–3,90	93
3,83–3,86	92
3,79–3,82	91
3,74–3,78	90
3,70–3,73	89
3,66–3,69	88
3,62–3,65	87
3,58–3,61	86
3,54–3,57	85
3,49–3,53	84
3,45–3,48	83

3,41–3,44	82
3,37–3,40	81
3,33–3,36	80
3,29–3,32	79
3,25–3,28	78
3,21–3,24	77
3,18–3,2	76
3,15–3,17	75
3,13–3,14	74
3,1–3,12	73
3,07–3,09	72
3,04–3,06	71
3,0–3,03	70
Менше 3	Недостатньо

Проведення та оцінювання диференційованого заліку або іспиту (табл. 3, 4 або 5 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»).

Перерахунок середньої оцінки за ПНД та ПЗ для освітніх компонентів, які завершуються дифзаліком проводиться відповідно до таблиці 1. Мінімальна кількість балів, яку має набрати студент для допуску до дифзаліку – 70 балів, мінімальна позитивна оцінка на дифзаліку і відповідно 50 балів.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Індивідуальні завдання здобувача освіти – з освітнього компоненту (далі – ІЗЗ) сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмій використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з освітнього компоненту визначаються навчальною програмою. Терміни отримання, виконання і

захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється та затверджується на засіданні кафедри на кожний семестр. ІЗЗ виконується здобувачем освіти самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання ІЗЗ комплексної тематики кількома студентами.

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення освітнього компоненту або її частини, при проведенні «заліку», «диференційованого заліку» або «іспиту».

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів. Для освітнього компоненту, формою контролю яких є «залік», сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 200 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Навчальний матеріал освітнього компоненту, передбачений для засвоєння здобувачем освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Таблиця 2

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини освітнього компоненту	За кожен відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Оцінка з освітнього компоненту

Оцінювання освітнього компоненту (далі – ООК) — це підсумковий контроль, що проводиться після засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компоненту на підставі виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи. Оцінювання освітнього компоненту проводиться по закінченні вивчення освітнього компоненту у формі «заліку», «диференційованого заліку», «екзамену».

Для освітніх компонентів, вивчення яких закінчується у поточному

семестрі, а формою контролю є «**диференційований залік**» передбачається що, допуск до ДЗ розраховується у балах ЗНД від 70 до 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з освітнього компоненту є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та ДЗ і складає від 120 до 200 балів.

Технологія оцінювання освітнього компоненту

Для освітніх компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «**залік**» передбачається що, допуск до іспиту розраховується у балах ЗНД від 70 до 120 балів. Безпосередньо іспит оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з освітнього компоненту є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та ДЗ і складає від 120 до 200 балів.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Здобувачам освіти, які виконали вимоги програм освітнього компоненту та були допущені до складання підсумкового контролю («диференційованого заліку» або «іспиту»), але не склали його або не з'явилися виставляється оцінка **Fx**.

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання «диференційованого заліку» або «іспиту», у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД кафедра виставляє у відомість відмітку «не допущено» (оцінка **F**).

Здобувачу освіти, який допущений до складання диференційованого заліку або іспиту, але не з'явився на його складання, кафедра виставляє у відомість відмітку «не з'явився» (оцінка **Fx**). Декан розглядає причину пропуску диференційованого заліку або іспиту:

«поважна» або «неповажна». У разі якщо неявка була «неповажною» декан виставляє відмітку «незадовільно».

Після проведення семестрового контролю для освітнього компоненту, або їх частин, що закінчуються формою контролю «залік», «диференційований залік» та «іспит», відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють

здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 «Шкала оцінювання у ХНМУ», що додається (додаток 3) у індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з освітнього компоненту.

3.2 Питання до заліку та іспиту

1. Профпатологія як клінічна дисципліна. Класифікація професійних захворювань.
2. Історичні відомості щодо розвитку професійної патології.
3. Організація профпатологічної служби і структура професійної захворюваності в Україні.
4. Лікарська етика і питання медичної деонтології у професійній патології
5. Особливості клінічного обстеження і діагностики професійних захворювань.
6. Принципи профілактики професійних отруень і захворювань. Організація та проведення попередніх і періодичних медичних оглядів працюючих.
7. Пневмокониози: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика. Лікування.
8. Основні питання профілактики пневмоконіозів. Експертиза працездатності.
9. Силікоз. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
10. Коніотуберкульоз. Патогенез. Класифікація. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
11. Силікатози (азбестоз, цементний пневмокониоз). Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
12. Карбокониози (антракоз, графітоз). Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
13. Металокониози (сидероз, алюміноз). Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
14. Пневмокониоз електрозварювальників. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
15. Гіперчутливі пневмоніти. Особливості клінічного перебігу. Діагностика.
16. Бериліоз. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
17. Бісиноз. Особливості клінічної картини. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності.
18. Хронічне обструктивне захворювання легень пилової етіології. Причини. Патогенез. Класифікація. Клініка. Диференціальна діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
19. Класифікація професійних захворювань системи крові.
20. Інтوكсикація бензолом. Класифікація. Механізм дії. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
21. Інтоксикація аміно- і нітроз'єднаннями. Патогенез. Клінічна

- картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
22. Отруєння карбону(II) оксидом. Механізм дії. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика. Профілактика. Експертиза працездатності.
  23. Інтоксикація арсином. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
  24. Сатурнізм. Патогенез гематологічних порушень.
  25. Інтоксикація свинцем. Особливості клінічної картини. Форми захворювання.
  26. Основні діагностичні критерії сидероахрестичної анемії при свинцевій інтоксикації.
  27. Методи лікування свинцевої інтоксикації. Профілактичні засоби. Експертиза працездатності.
  28. Сучасні уявлення про механізм дії токсико-хімічних агентів на розвиток патології бронхолегеневої системи.
  29. Гострі ураження органів дихання токсико-хімічної етіології. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.
  30. Гострий токсичний набряк легень. Патогенез. Клініка, періоди. Ускладнення. Лікування.
  31. Хронічні ураження легень токсико-хімічної етіології. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
  32. Характеристика гепатотропних речовин.
  33. Патогенетичні особливості токсичного гепатиту.
  34. Токсичний гепатит. Клінічні форми в залежності від виду хімічного чинника.
  35. Лікування токсичного гепатиту. Методи профілактики. Експертиза працездатності.
  36. Характеристика хімічних речовин, що мають нефротоксичну дію. Основні галузі виробництва підвищеного ризику впливу цих речовин.
  37. Захворювання нирок і сечовидільних шляхів професійного генезу.
  38. Токсична нефропатія. Патогенез. Особливості клініки. Профілактика. Лікування. Експертиза працездатності.
  39. Отруєння хлорорганічними з'єднаннями. Патогенез. Клінічна картина. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
  40. Отруєння фосфорорганічними з'єднаннями. Патогенез. Клініка. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
  41. Отруєння ртутьорганічними з'єднаннями. Патогенез. Клініка. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
  42. Отруєння з'єднаннями, що містять арсен. Патогенез. Клініка. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
  43. Отруєння похідними карбамінової кислоти. Патогенез. Клініка. Лікування. Експертиза працездатності. Профілактика.
  44. Отруєння мінеральними добривами. Класифікація. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Експертиза працездатності. Профілактика.
  45. Характеристика речовин нейротропної дії.
  46. Отруєння ртуттю. Патогенез. Класифікація, клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.
  47. Отруєння марганцем. Патогенез. Класифікація. Клініка.

Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

48. Отруєння тетраетилсвинцем. Механізм дії. Класифікація. Клініка. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

49. Інтоксикація сірковуглецем. Патогенез. Клініка. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

50. Основні принципи невідкладної допомоги та антидотна терапія при гострих професійних отруєннях.

51. Професійна бронхіальна астма. Характеристика алергенів, які спричиняють професійну бронхіальну астму.

52. Класифікація професійної бронхіальної астми. Патогенез.

53. Клінічні прояви професійної бронхіальної астми. Особливості діагностики. Профілактика. Експертиза працездатності.

54. Екзогенний алергічний альвеоліт. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Профілактика. Питання медико-соціальної експертизи і трудової реабілітації.

55. Характеристика професійних факторів, які викликають злоякісні новоутворення –хімічні фактори, фізичні та біологічні.

56. Виробничі процеси, пов'язані з небезпекою розвитку злоякісних новоутворень.

57. Основні клінічні варіанти професійних онкологічних захворювань.

58. Особливості діагностики новоутворень професійної етіології.

59. Принципи профілактики та сучасні аспекти лікування професійних новоутворень.

60. Медико-соціальна експертиза при професійних онкологічних захворюваннях.

61. Медико-соціальна реабілітація хворих з професійною онкологічною патологією.

62. Вібраційна хвороба внаслідок дії локальної вібрації. Патогенез, класифікація, особливості клініки, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.

63. Вібраційна хвороба внаслідок дії загальної вібрації. Патогенез, класифікація, особливості клініки, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.

64. Методи лабораторної та інструментальної діагностики вібраційної патології.

65. Нейросенсорна приглухуватість. Патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, експертиза працездатності, профілактика.

66. Кесонна хвороба. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

67. Висотна хвороба. Механізм дії зниження парціального тиску кисню у повітрі, що вдихається. Клініка. Лікування. Профілактика.

68. Вплив електромагнітних хвиль радіочастот на організм людини. Механізм дії. Основні клінічні синдроми. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

69. Вплив лазерного випромінювання на організм людини. Механізм дії. Клінічна картина. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

70. Професійні захворювання, спричинені впливом ультразвуку.

71. Перегрівання в умовах виробничого середовища. Патогенез.

Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

72. Переохолодження в умовах виробничого середовища. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

73. Визначити основні професії, які належать до групи ризику щодо розвитку професійних захворювань опорно-рухового апарату.

74. Основні клінічні форми професійних дискінезій. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

75. Диференційна діагностика професійних захворювань опорно-рухового апарату.

76. Хронічні міофібрози. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

77. Бурсит. Патогенез. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

78. Періартрит плечового суглоба. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

79. Моно- та поліневропатії верхніх і нижніх кінцівок. Вегетативно-сенсорні радикулопатії та радикуломієлопатії. Клінічна картина. Діагностика. Лікування. Профілактика. Експертиза працездатності.

3.4 Індивідуальні завдання

1. Проаналізувати дані санітарно-гігієнічної характеристики умов праці та професійного анамнезу хворого для визначення можливості розвитку професійного захворювання.

2. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення в нього ознак можливого професійного захворювання.

3. Проаналізувати механізм дії несприятливих факторів виробничого середовища, що викликали розвиток професійного захворювання.

4. Визначити у хворого наявність можливих супутніх непрофесійних хвороб.

5. Провести диференційну діагностику між передбачуваним професійним та непрофесійними захворюваннями.

6. Визначити конкретні особливості перебігу даного професійного захворювання.

7. Призначити лікування, скласти план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів.

8. Вирішити питання щодо працездатності та працевлаштування хворого на основі особливостей клінічної картини, професії хворого та умов праці.

9. Розроблювати плани попередніх і періодичних медичних оглядів працюючих.

10. Проводити аналіз результатів періодичного медичного огляду і на його підставі планувати профілактичні заходи щодо покращення умов праці та зниження загальної і професійної захворюваності.

11. Складати план санітарно-освітньої роботи на підприємстві.

12. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого професійного захворювання, викликаного впливом

промислових аерозолів, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних досліджень.

13. Оцінити рентгенологічну картину, визначити характерні ознаки пневмоконіозу.

14. Проаналізувати особливості даних спірографії.

15. Призначити лікування, скласти план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів при професійних захворюваннях, викликаних впливом промислових аерозолів

16. Вирішувати питання про працездатність і раціональне працевлаштування при професійних захворюваннях, викликаних впливом промислових аерозолів на основі клінічної картини захворювання, ступеня функціональних розладів, професії хворого, умов праці.

17. Скласти план диспансерного спостереження за хворим з професійним захворюванням, викликаним впливом промислових аерозолів.

18. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого професійного захворювання, викликаного впливом хімічних факторів, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних досліджень.

19. Оцінювати вміст токсичних речовин у біологічних середовищах: ртуті, свинцю у сечі, карбокси- та метгемоглобіну у крові.

20. Призначити лікування, скласти план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів при професійних захворюваннях, викликаних впливом хімічних факторів.

21. Володіти методами антидотної терапії при професійних отруєннях.

22. Вирішувати питання про працездатність і раціональне

працевлаштування при професійних захворюваннях, викликаних впливом хімічних факторів на основі клінічної картини захворювання, ступеня функціональних розладів, професії хворого, умов праці.

23. Скласти план диспансерного спостереження за хворим з професійним захворюванням, викликаним впливом хімічних факторів.

24. Проаналізувати механізм дії несприятливих факторів виробничого середовища, які могли бути чинниками розвитку професійного захворювання.

25. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого токсичного ураження органів дихання, гепатобіліарної, сечовидільної, нервової систем професійного генезу.

26. Вміти інтерпретувати результати клінічних, біохімічних та інструментальних методів дослідження.

27. Оцінювати вміст токсичних речовин у біологічних середовищах.

28. Визначити ступінь та стійкість порушень органів дихання, гепатобіліарної, сечовидільної, нервової систем з метою обґрунтування діагнозу.

29. Вирішувати питання лікування, працездатності і раціонального працевлаштування на основі клінічної картини захворювання, ступеня функціональних розладів органів та систем.

30. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого професійного захворювання, викликаного впливом хімічних речовин з переважним ураженням нервової системи, застосовуючи

при цьому результати лабораторних та інструментальних досліджень.

31. Тракувати результати лабораторних та інструментальних методів дослідження при інтоксикаціях з переважним ураженням нервової системи.

32. Володіти методами антидотної терапії при інтоксикаціях з переважним ураженням нервової системи.

33. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого професійного алергічного захворювання, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних, алергологічних досліджень.

34. Тракувати результати алергологічних проб.

35. Уміти застосовувати сучасні принципи лікування алергічного стану професійного генезу.

36. Проаналізувати механізм можливої дії несприятливих факторів виробничого середовища, що викликали розвиток онкологічної патології професійного характеру.

37. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого онкологічного захворювання професійного генезу, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних досліджень.

38. Скласти план медико-соціальних та реабілітаційних заходів щодо хворих з онкологічними хворобами професійної етіології.

39. Проаналізувати дані санітарно-гігієнічної характеристики умов праці та професійний анамнез хворого для визначення основних фізичних несприятливих чинників розвитку вібраційної хвороби.

40. Визначити особливості перебігу вібраційної хвороби в залежності від виду вібрації.

41. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого професійного захворювання, викликаного дією фізичних факторів, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних досліджень.

42. Проаналізувати результати інструментальних методів дослідження: палестезіометрії, капіляроскопії, аудіометрії.

43. Призначати лікування, скласти план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів при професійних захворюваннях, викликаних дією фізичних факторів.

44. Вирішувати питання про працездатність і раціональне працевлаштування при професійних захворюваннях, викликаних дією фізичних факторів на основі клінічної картини захворювання, ступеня функціональних розладів, професії хворого, умов праці.

45. Скласти план диспансерного спостереження за хворим з професійним захворюванням, викликаним дією фізичних факторів.

46. Визначити основні шкідливі фактори виробничого середовища, що викликають захворювання, пов'язані з фізичним навантаженням та перенапруженням окремих органів і систем.

47. Проводити клінічне обстеження хворого з метою виявлення у нього ознак можливого професійного захворювання, викликаного впливом фізичного навантаження та перенапруження окремих органів і систем, застосовуючи при цьому результати лабораторних та інструментальних

досліджень.

48. Оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень щодо діагностики цих захворювань.

49. Здійснювати диференційну діагностику між передбачуваним професійним та непрофесійними захворюваннями.

50. Призначати лікування, скласти план індивідуальних профілактичних та реабілітаційних заходів при професійних захворюваннях, викликаних впливом фізичного навантаження та перенапруження окремих органів і систем.

51. Вирішувати питання про працездатність і раціональне працевлаштування при професійних захворюваннях, викликаних впливом фізичного навантаження та перенапруження окремих органів і систем на основі клінічної картини захворювання, ступеня функціональних розладів, професії хворого, умов праці.

52. Скласти план диспансерного спостереження за хворим з професійним захворюванням, викликаним впливом фізичного навантаження та перенапруження окремих органів і систем.

3.5 Правила оскарження оцінки

Розгляд апеляції результатів підсумкового контролю знань здобувачів освіти є складовою організаційного забезпечення освітнього процесу проводиться з метою визначення об'єктивності виставленої оцінки. Головне завдання апеляційної процедури — подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань здобувачів освіти, уникнення непорозумінь та спірних ситуацій, створення сприятливих умов для розвитку та реального забезпечення законних прав і інтересів осіб які навчаються. Процедури апеляції та оскарження оцінки проводяться згідно Наказу ХНМУ від 30.09.2020 № 252 «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти харківського національного медичного університету».

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вимоги освітнього компоненту. Освітній компонент є нормативною для здобувач освіти компонентів. Здобувач освіти компоненту зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навиками і компетентностями з освітнього компоненту. При цьому обов'язково враховується присутність та активність здобувач освіти компоненту під час практичних занять та лекцій.

Відвідування занять та поведінка. Здобувач освіти важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм. Для високої ефективності навчального процесу здобувач освіти компоненту зобов'язаний виконувати наступні правила:

- відвідувати практичні заняття відповідно до розкладу;
- обов'язково в медичному халаті та перезувному взутті, з

ідентифікатором, що підтверджує особу;

- із собою повинні бути маска, рукавички, стетоскоп та тонометр; - не запізнюватися на заняття;

- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку університету; - не розмовляти під час занять;

- відключати мобільний телефон;

- не пропускати заняття без поважних причин; - своєчасно і старанно виконувати поставлені завдання;

- не списувати і не користуватися плагіатом;

- бути ввічливим і доброзичливим до одногрупників і викладачів; - бути пунктуальним і обов'язковим.

Використання електронних гаджетів. Використовувати комп'ютерне обладнання та електронні гаджети згідно до нормативних документів під час очного та дистанційного навчання.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здійснюється згідно до документу Державного стандарту щодо осіб з особливими освітніми потребами.

5 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

В університеті запроваджено систему академічної доброчесності, що закріплює норми, правила та принципи щодо дотримання академічної доброчесності та етики академічних відносин як невід'ємної складової у забезпеченні якості вищої освіти та наукової діяльності у Харківському національному медичному університеті для створення позитивного морального клімату в колективі та забезпечення якості вищої освіти в Університеті, а також регламентує організацію та заходи щодо попередження, виявлення та відповідальності за їх порушення, зумовлює організацію роботи Комісії з академічної доброчесності, етикета управління конфліктами, а також Групи сприяння академічній доброчесності як складової якості освіти.

На офіційному сайті ХНМУ, у розділі «Академічна доброчесність» розташована інформаційна база - сукупність нормативних документів та упорядкованої інформації, що використовується під час функціонування системизабезпечення академічної доброчесності в університеті. За допомогою інформаційних матеріалів бази здійснюється популяризація принципів забезпечення академічної свободи і сприятливого морально-психологічного клімату в колективі та підвищення авторитету ХНМУ.

Здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої відповідальності: зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо; повторне проходження оцінювання (контрольних робіт, іспитів, заліків тощо); призначення додаткових контрольних заходів; обмеження участі порушника в наукових дослідженнях, виключення з окремих наукових проєктів; позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; виключення зі складу Студентської ради Університету; виключення зі складу Наукового товариства здобувачів освіти компоненту, аспірантів, докторантів і молодих учених; усунення з посади старости, з команди учасників олімпіади, не включення в таку команду

протягом навчального року; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; повторне виконання наукової та/або кваліфікаційної роботи; повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання здобувача, батьків здобувача про вчинене порушення; заборона представництва Університету в будь-яких заходах на певний період; оголошення догани із занесенням до особової справи порушника; відрахування з Університету.

Наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники Університету можуть бути притягнені до такої відповідальності: виключення зі складу колегіальних органів Університету; позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проектів, стипендій, грантів; позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених Університетом; проведення додаткової перевірки на наявність ознак академічного плагіату всіх робіт, автором яких є порушник; заборона представництва Університету в будь-яких заходах на певний період; оголошення догани із занесенням до особової справи порушника; звільнення.

Джерела інформації з питань академічної доброчесності

На офіційному сайті ХНМУ, у розділі «Академічна доброчесність» розташована інформаційна база - сукупність нормативних документів та упорядкованої інформації, що використовується під час функціонування системи забезпечення академічної доброчесності.

На платформі Moodle, в системі дистанційного навчання ХНМУ розташовано 3 курси з академічної доброчесності.

Під час «Інфотижня першокурсника» у вересні 2020 року Директор наукової бібліотеки ХНМУ та декани ознайомили здобувачів вищої освіти з системою академічної доброчесності ХНМУ і протягом осіннього семестру 2020-2021 н.р. всі здобувач освіти компоненту, що поступили до ХНМУ, пройшли дистанційний курс «Академічна доброчесність», після засвоєння якого склали контроль засвоєння матеріалу та отримали відповідний сертифікат.

Проходження дистанційних курсів з академічної доброчесності у весняному семестрі 2020-2021 н.р. планується для всіх здобувачів вищої освіти старших курсів ХНМУ.

Необхідність дотримання кодексу академічної доброчесності прописано у договорі кожного здобувача вищої освіти ХНМУ та у додатковій угоді до трудового договору кожного науково-педагогічного працівника ХНМУ.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Професійні хвороби / В. А. Капустник, І. Ф. Костюк, Г. О. Бондаренко та ін. ; за ред. проф. В. А. Капустника, проф. І. Ф. Костюк. – 5-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. –536 с.

2. Професійні хвороби / В. А. Капустник, І. Ф. Костюк, Г. О. Бондаренко та ін. ; за ред. проф. В. А. Капустника, проф. І. Ф. Костюк. – 4-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2015. –536 с

3. Професійні хвороби / В.С. Ткачишин. –К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2011. –895 с.

Допоміжна

4. Current occupational and environmental medicine / J. LaDou, R. Harrison. –McGraw-Hill Medical, 2014. –864 p.

5. A practical approach to occupational and environmental medicine / R. J. McCunney, P. P. Rountree, C. S. Barbanel [et al.] –3rd edition. –Lippincott Williams & Wilkins, 2003. –912 p.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сторінка освітнього компоненту на платформі MOODLE <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=242> 2.
- Міністерство охорони здоров'я України — <http://www.moz.gov.ua>. 3.
- Всесвітня організація охорони здоров'я — <http://www.euro.who.int>.
4. Світова федерація українських лікарських асоціацій — <http://sfult.org>. 5.
- Репозитарій ХНМУ (<http://repo.knmu.edu.ua/>) та бібліотека ХНМУ (<http://libr.knmu.edu.ua/>).